

บทวิเคราะห์บทประพันธ์ “คินเดอเซเนน” ของโรเบิร์ต ชูมันน์

An Analysis of “Kinderszenen” by Robert Schumann

วิชญาพร เปรमानนท์*¹ ศศิ พงศ์สรายุทธ²Vichayaporn Premananda*¹ Sasi Pongsarayuth²

บทคัดย่อ

บทวิเคราะห์บทประพันธ์คินเดอเซเนนนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล และวิเคราะห์บทเพลงเดี่ยวเปียโนชุด “คินเดอเซเนน” ซึ่งประพันธ์โดยโรเบิร์ต ชูมันน์ นักประพันธ์และนักเปียโนชาวเยอรมันในยุคโรแมนติก บทเพลงชุดนี้เป็นผลงานการประพันธ์ลำดับที่ 15 ซึ่งประกอบไปด้วยบทเพลงเดี่ยวเปียโนขนาดเล็ก 13 บทเพลง ซึ่งแต่ละบทเพลงมีเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัว การศึกษาบทวิเคราะห์นี้มีจุดประสงค์เพื่อที่จะนำไปพัฒนาศักยภาพในการตีความ ถอดความ และวิเคราะห์บทเพลง รวมไปถึงการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและแรงบันดาลใจในการประพันธ์บทเพลงต่างๆ ในบทประพันธ์ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในตัวบทเพลงแต่ละบท ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสื่อสาร และถ่ายทอดบทเพลงไปยังผู้ฟังให้ตรงตามสิ่งที่ผู้ประพันธ์บทเพลงต้องการจะสื่อ

คำสำคัญ: เปียโน / โรเบิร์ต ชูมันน์ / คินเดอเซเนน

Abstract

The purpose of this music analysis is to study and researching on *Kinderszenen, Op. 15*. This repertoire is a set of 13 short pieces for piano solo which composed by Robert Schumann. He is one of the greatest German composers in the

* Corresponding author, email: vanishvich@gmail.com

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Master of Fine and Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

² อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Advisor, Assoc. Prof., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

Romantic era. Moreover, this analysis will mainly focus on the potential of repertoires interpretation, including the study of the repertoire's biography, their inspirations and music background in order to reach a deeper understanding of the repertoires. Therefore, it is significant for the musician to exact communication the music to the audience which is related to composer's purpose.

Keywords: Piano / Robert Schumann / Kinderszenen

บทนำ

บทวิเคราะห์บทประพันธ์นี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงชุด โดยพิจารณาจากคุณค่า ความไพเราะ ความเหมาะสมทางด้านเทคนิคโดยบทเพลงชุดคินเดอเซเนนเป็นบทเพลงที่มีทั้งความสนุกสนาน ความตื่นเต้น น่าค้นหา ซึ่งมีหลากหลายอารมณ์ความรู้สึก ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจความเป็นมาของแต่ละท่อนของบทเพลง และนำไปพัฒนาศักยภาพในการตีความและบรรเลงเปียโนของผู้วิจัย

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์บทเพลงต่างๆ
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวรรณกรรมเพลงชุดของเปียโนที่สำคัญแก่ผู้สนใจ
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลของบทเพลง เช่น ประวัติและแรงบันดาลใจของบทเพลง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและหาข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลง
2. วิเคราะห์บทเพลง

ผลการศึกษาวิจัย

1. บทประพันธ์ชุดคินเดอเซเนน

บทเพลงเดี่ยวเปียโนชุดนี้ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1838 ประกอบไปด้วยบทเพลงเดี่ยวเปียโนขนาดเล็ก 13 บทเพลง ที่มีชื่อเพลงระบุไว้เพื่อเป็นแนวทางในการตีความ แต่ละบทเพลงจะเชื่อมโยงกันทำให้เห็นภาพของเรื่องราวต่างๆ ชูมนันน์ได้ถ่ายทอดความรู้สึกของการนี้ถึงช่วงเวลาในวัยเด็กผ่าน

มุมมองที่น่าสนใจของผู้ใหญ่ ซึ่งทุกอย่างจะเป็นอะไรที่ง่าย ไม่ซับซ้อน และชื่อของบทเพลงก็จะเป็นสิ่งที่อยู่ในโลกของเด็กๆ ยกตัวอย่างกิจกรรม เช่น เกม นอนหลับ ฝัน รวมถึงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความสุข และความเศร้า ชูมันน์อธิบายไว้ว่าไม่มีอะไรสำคัญไปกว่าความทรงจำที่สื่อกลับไปถึงเรื่องราวและการกระทำในอดีต ชูมันน์ประพันธ์บทเพลงชุดนี้ในขณะที่กำลังมีความรักกับ คลารา วิก (Clara Wieck) ซึ่งได้เป็นภรรยาของเขาในเวลาต่อมา แรงบันดาลใจมาจากจดหมายที่ชูมันน์เขียนคุยกับคลารา โดยคลาราเคยเขียนบอกว่า “ในบางครั้งชูมันน์เหมือนเด็ก” บทเพลงเหล่านี้เสมือนเป็นจดหมายที่ชูมันน์เขียนส่งกลับไป จากข้อความนั้นเขาได้ประพันธ์บทเพลงขึ้นมาถึง 30 บทเพลงและได้คัดเลือกจนเหลือ 12 บทเพลงและก่อนที่จะตีพิมพ์ได้เพิ่มบทเพลงสุดท้ายหรือ *Der Dichter Spricht* เข้าไปเพื่อเป็นบทส่งท้ายก่อนจบบทเพลงเดี่ยวเปียโนชุดนี้ บทเพลงชุดนี้ยังเป็นหนึ่งในบทเพลงโปรดของคลาราอีกด้วย

2. บทวิเคราะห์

โครงสร้างของบทเพลงในชุดนี้ มีบทเพลงที่สดใส มีชีวิตชีวา (บทเพลงที่ 3, 5, 9, และ 11) ซึ่งวางสลับกับบทเพลงที่มีความโรแมนติก ลึกลับ และเศร้าโศก (บทเพลงที่ 4, 7, 10, และ 13) บางบทเพลงมีความสมดุลของความสงบสุขและมีชีวิตชีวา (บทเพลงที่ 1, 2, 6, 8, และ 12) โดยชูมันน์ตั้งใจให้บทเพลงที่ 4, 5 และ 12, 13 เป็นคู่ที่ต้องอยู่ด้วยกัน การจัดเรียงท่วงทำนองของบทเพลงชุดนี้เชื่อมกันได้อย่างดี โดยท่วงทำนองหลักเป็น G เมเจอร์และตามด้วยท่วงทำนองแจ๊สอื่นๆ ที่ใกล้เคียง เพื่อให้บทเพลงเดี่ยวเปียโนชุดนี้มีโทนเสียงที่ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และถูกจัดเรียงต่อกันเป็นเรื่องราวเดียวกัน

2.1 *Von Fremden Ländern und Menschen (From Foreign Lands and People)*

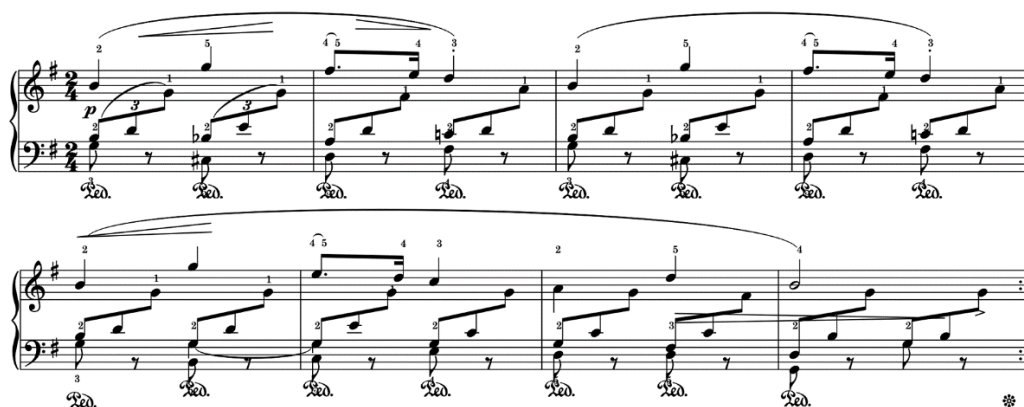
บทเพลงนี้มีบุคลิกเหมือนกับเพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) ซึ่งเหมาะกับชื่อของบทเพลง คือกำลังมีใครบางคนเล่าเรื่องราว สภาพแวดล้อม บ้านเมือง และผู้คนในดินแดนอันไกลโพ้น ในนิยายเรื่อง *Das fremde Kind* ที่เด็กๆ ได้เล่าเรื่องเด็กในดินแดนสวรรค์ให้พ่อแม่ฟัง

บทเพลงนี้อยู่ในท่วงทำนอง G เมเจอร์เป็นท่วงทำนองหลัก โดยทำนองหลักในบทเพลงนี้จะดำเนินไปอย่างเชื่องช้าควบคู่ไปกับทำนองประสานที่เป็นจังหวะสามพยางค์ สามารถพบลักษณะอย่างนี้ได้ตลอดทั้งบทเพลง

ตอน A (ห้องที่ 1-8) ประกอบด้วยประโยคเพลง 2 ประโยคที่ติดกันประโยคละ 4 ห้อง โน้ตแนวบนสุดแสดงถึงทำนองหลักของบทเพลง แนวกลางได้แสดงถึงโน้ตสามพยางค์ (Triplet) ที่ใช้

คอร์ดแตก (Broken Chord) และแนวล่างสุดแสดงถึงทำนองเบส โดยห้องที่ 3-4 เป็นการเล่นซ้ำของ 2 ห้องแรก ซึ่ง 2 ห้องแรกเรียกได้ว่าเป็นประโยคคำถาม (Question Sentence) ห้องที่ 5-8 เกิดจากการนำทำนอง 2 ห้องแรกของบทเพลงมาพัฒนาเพื่อทำให้เกิดความหลากหลายที่มากขึ้นหรือเรียกได้ว่าเป็นประโยคคำตอบ (Answer Sentence) (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 บทเพลง *Von Fremden Ländern und Menschen* ตอน A (ห้องที่ 1-8)

ตอน B มีความยาวเพียงแค่ 6 ห้อง มีการใช้วัสดุติบของจังหวะที่คล้ายกับทำนองแรกในแนวเบส ในห้องที่ 9-12 มีการใช้กุญแจเสียง E ไมเนอร์ ซึ่งเป็นกุญแจเสียงสัมพันธ์ (Related Key) กับกุญแจเสียงหลัก โดยก่อนที่จะกลับไปยังทำนองแรก หรือ A' มีการใช้สัญลักษณ์เฟอร์มาตา (Fermata; $\frown$) บนจุดสูงสุดของสัญลักษณ์ริตาร์ดันโด (Ritardando; ช้าลงทีละน้อย) เพื่อให้ทราบว่าจะตั้งแต่ห้องที่ 15 ไปจนจบ มีแนวทำนองในระดับเสียงเดิมของทำนอง A กลับมาให้ได้ยินอีกครั้ง จึงอาจคิดช่วง 8 ห้องสุดท้ายนี้เป็นตอน A' ซึ่งทำให้บทเพลงนี้อยู่ในสังคีตลักษณะสองตอนแบบย้อนกลับ

2.2 *Curiose Geschichte* (A Curious Story)

บทเพลงนี้มี 2 บุคลิกลักษณะ บุคลิกแรกหรือเรื่องราวในส่วนแรกนี้ เป็นเรื่องราวของอัศวินมีจิ้งหะสั้น สม่่าเสมอ และแมนย่า จังหวะของบทเพลงทำให้นึกถึงมาซัวร์กา (Marzurka) ส่วนบุคลิกที่สองมีลักษณะเหมือนการร้องควรรบเพลงด้วยอารมณ์และจังหวะที่ยืดหยุ่น

ตอน A (ห้องที่ 1-16) อยู่ในกุญแจเสียง D เมเจอร์ โดยแบ่งออกเป็นสองชุด (ห้องที่ 1-8 กับห้องที่ 9-16) ใช้คอร์ดในการบรรเลงเสียงประสานทำให้รู้สึกได้ถึงรูปแบบแนวตั้งหรือแนวดิ่ง โดยทำนองที่อยู่ในแนวบนสุด มีการใส่โน้ตประดับเพื่อเพิ่มความต่อเนื่องของทำนอง และการเน้นจังหวะหรือเน้นเสียงในจังหวะที่ 3 ของห้องที่ 3 โดยในหนึ่งชุดแบ่งออกได้อีก 2 ประโยค 4 ห้องเท่าๆ กัน

ลักษณะเป็นคอร์ด ในตอน A นี้ ผู้บรรเลงควรใส่ใจเครื่องหมายหยุด และความเข้มของเสียงด้วย (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 บทเพลง *Curiose Geschichte* ตอน A (ห้องที่ 1-4)

ตอน B (ห้องที่ 17-39) อยู่ในกุญแจเสียง A ไมเนอร์ โดยแบ่งออกเป็นสองชุด (ห้องที่ 17-28 กับห้องที่ 29-39) มีลักษณะเนื้อหาที่แตกต่างออกไปจากตอน A ให้ความรู้สึกเหมือนการร้อง เริ่มจาก จังหวะที่ 3 ของห้องที่ 16 ซึ่งตอนนี้เป็นการขยายต่อมาจากห้องที่ 16 มีการใช้เทคนิคการเล่นให้ต่อเนื่องโดยการใส่เครื่องหมายเชื่อมเสียง (Slur) ยาวครอบคลุม 4 ห้อง และพบการกลับมาของตอน A' เป็นการกลับมาของตอน A เพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น (ห้องที่ 21-28) และมีการเปลี่ยนทำนองในห้องสุดท้ายก่อนกลับไปยังตอน B ในการกลับมาอีกครั้งของตอน B นั้นผู้บรรเลงควรบรรเลงทำนองในมือซ้ายให้เด่นกว่าครั้งแรก และจบบทเพลงด้วยตอน A' (ตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 บทเพลง *Curiose Geschichte* ตอน B (ห้องที่ 17-20)

2.3 Hasche-Mann (Catch Me)

บทเพลงนี้ได้นำบุคลิกลักษณะของเกมเด็กๆ ที่เรียกว่า วิ่งไล่จับ หรือ Catch me if you can เป็นบทเพลงที่มีชีวิตชีวา เปล่งประกาย และมีอารมณ์ขัน

ตอน A (ห้องที่ 1-8) อยู่ในกุญแจเสียง B ไมเนอร์ โดยแบ่งออกเป็นสองชุด (ห้องที่ 1-4 กับห้องที่ 5-8) โดยแนวเสียงบนสุดเป็นทำนองหลัก มีการเคลื่อนไหวมากที่สุดในช่วงแนวทำนองนี้ ใช้โน้ตเข้บ็ตสองชั้นในการดำเนินบทเพลง ผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงให้เสียงออกมาชัดเจน สม่่าเสมอ

และมีสัญลักษณ์ซัคคาโต (Staccato) ที่ผู้บรรเลงต้องให้ความสำคัญโดยการบรรเลงให้คมชัด หนึ่งประโยคในตอน A ประกอบด้วยโน้ตที่มีความยาว 4 ห้อง ทุก 2 ห้องในทำนองมีการเริ่มต้นด้วยโน้ตตัวดำที่เชื่อมกับโน้ตเข้บ็ตสองชั้น โดยโน้ตตัวดำนี้ให้ความรู้สึกแบบเด็กที่ต้องการหยุดพักสักครู่ก่อนที่จะวิ่งไปยังทิศทางใหม่ โน้ตภายในหรือส่วนตรงกลางประกอบด้วยการเล่นที่แบบโน้ตแยก (Arpeggio) ห้องที่ 5-8 เป็นการนำทำนอง 4 ห้องแรกมาบรรเลงซ้ำอีกครั้ง

ตอน B (ห้องที่ 9-32) มีความยาว 12 ห้อง แต่มีเครื่องหมายเล่นซ้ำทำให้ความยาวที่แท้จริงของท่อนนี้เป็น 24 ห้อง อยู่ในกุญแจเสียง G เมเจอร์ (ห้องที่ 9-16) ในห้องที่ 13 มีการใช้คอร์ดคู่หก นีอาโพลิตัน (Neapolitan Sixth; N⁶) บนคอร์ดสองซูปเปอร์โทนิค (C major) และได้เปลี่ยนกุญแจเสียงอย่างกะทันหันและสวยงามอีกครั้ง โดยทำนองจะส่งกลับไปยังกุญแจเสียงหลัก (Tonic Key) ในห้องที่ 15-16 มีการกลับมาของตอน A เพียง 4 ห้องก่อนย้อนตอน B และจบอย่างฉับไวโดยไม่มีสัญลักษณ์ริตาร์ดโน้ต

2.4 *Bittendes Kind (Entreating Child)*

บทเพลงนี้ได้เล่าถึงเหตุการณ์ หรือลักษณะท่าทางของเด็กที่กำลังขอร้องอย่างจริงจัง ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอลักษณะดังกล่าว โดยจะเห็นได้จากเมื่อทำนองหลักได้ถูกนำเสนอขึ้นมาอีกครั้ง ในระดับเสียงที่เบาจนถึงระดับเสียงเบามาก (pp; Pianissimo) ทำนองหลักที่ถูกนำเสนอซ้ำๆ นี้ได้สื่อถึงความปรารถนาของเด็กที่ขอร้องซ้ำๆ ไปมา ทำนองมีความอ่อนโยน เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก และต่อเนื่อง (Legato) จบบทเพลงด้วยคอร์ดทบเจ็ดโดมินันท์ทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่ออย่างตรงไปตรงมา คือความปรารถนาของเด็กที่ร้องขอแต่ยังไม่สมหวัง

ตอน A หรือทำนองแรก (ห้องที่ 1-4) ยาว 4 ห้อง แบ่งเป็น 2 ประโยค ประโยคละ 2 ห้องที่ 1-2 เป็นการนำเสนอทำนองหลักที่อยู่ในระดับเสียงเบา (p; Piano) และเกิดการบรรเลงซ้ำในห้องที่ 3-4 ในระดับเสียงเบามาก (pp) ตอน A นี้อยู่ในบันไดเสียง D เมเจอร์ มี 3 แนวทำนอง แนวบนสุดเป็นทำนองหลักที่ผู้บรรเลงต้องนำเสนอออกมาให้ชัดเจน แนวกลางเป็นโน้ตเข้บ็ตสองชั้นที่เบาบางและสม่ำเสมอ

ตอน B (ห้องที่ 5-12) ยาว 8 ห้อง มีการเปลี่ยนกุญแจเสียงไปยังกุญแจเสียง G ไมเนอร์ ในห้องที่ 5-8 และมีการบรรเลงซ้ำอีกครั้งในห้องที่ 7-8 จบด้วยคอร์ดโทนิค ห้องที่ 9-12 เริ่มต้นด้วยคอร์ด B ไมเนอร์ เป็นคอร์ดลำดับที่ 2 ของกุญแจเสียง A เมเจอร์ (ii-V-I) ท่อนนี้เป็นทางแปร (Variation) ของท่อนแรก

ตอน A ได้ย้อนกลับมาอีกครั้งในห้องที่ 13 ไปจนถึงจบ และได้ใส่สัญลักษณ์ริตาร์ดันโดเข้ามาให้ 2 ห้องสุดท้ายก่อนจบด้วยคอร์ดโดมีนันท์หรือเพิ่มโน้ตที่ 7 ในเสียงสูง ทำให้มีความรู้สึกเหมือนการจบบทกวีด้วยเครื่องหมายคำถามแทนการจบด้วยจุดจบประโยค

2.5 *Glückes genug (Perfect Happiness)*

บทเพลงนี้เป็นบทเพลงที่เต็มไปด้วยความสุขที่สมบูรณ์แบบ และความพึงพอใจที่มาจากภายใน จึงสื่อออกมาในรูปแบบสดใสในอารมณ์ที่อ่อนโยน ซึ่งเราจะไม่พบเครื่องหมายที่บอกความเข้มของเสียงในระดับเสียงดัง (f) ในบทเพลงนี้เลย ถึงแม้จะมีการใช้คู่แปด (Octave) อยู่ในหลายๆ ตำแหน่งก็ตาม บทเพลงอยู่ในรูปแบบแคนนอนทำนองหลักถูกนำเสนอขึ้นในมือขวา (ห้องที่ 1-2) และคำตอบแรกมาในห้องที่ 2 จากนั้นหน้าที่ของทั้งสองมือถูกสลับกันในการทำนองหลักเดิม

ตอน A (ห้องที่ 1-16) อยู่ในกุญแจเสียง D เมเจอร์ หน่วยย่อยหลัก (Motive or Motif) มีความยาวถึง 8 ห้อง โน้ต 7 ตัวแรกเป็นโน้ตที่สร้างทำนองหลักของบทเพลงนี้ทั้งหมด โดยเริ่มด้วยคอร์ด A เมเจอร์ เป็นคอร์ดหลักของท่อนเพลงนี้ มือซ้ายมีการเลียนแบบทำนองเพลงของมือขวา ผู้บรรเลงต้องบรรเลงให้มีความรู้สึกเดียวกัน ในห้องที่ 1-4 ทำนองหลักจะอยู่ที่แนวเสียงบนสุดแต่ในห้องที่ 5-8 ทำนองหลักจะอยู่ในแนวเสียงที่ต่ำที่สุด และมีการประสานโดยใช้ขั้นคู่ 8 เพื่อให้เสียงกว้างขึ้น แนวเสียงต่ำมีการใช้โน้ตครึ่งเสียง (Chromatic Note; โน้ตที่ไม่อยู่ในกุญแจเสียงหลัก) เพื่อส่งไปห้องที่ 9-16 ซึ่งเป็นการนำทำนองแรกกลับมาบรรเลงอีกครั้ง (ตัวอย่างที่ 4)

ตัวอย่างที่ 4 บทเพลง *Glückes genug* ตอน A (ห้องที่ 1-8)

ตอน B (ห้องที่ 17–24) มีการเปลี่ยนกุญแจเสียงที่สวยงามและน่าประหลาดใจ ซึ่งอยู่ในกุญแจเสียง F เมเจอร์ ในห้องที่ 20 จบด้วยคอร์ด I – V ส่วนห้องที่ 21 มีการใช้คอร์ดครึ่งเสียงเพื่อส่งไปยังห้องที่ 22 เปลี่ยนกุญแจเสียงเป็นกุญแจเสียง D เมเจอร์ ในตอนจบบทเพลงผู้ประพันธ์ได้ใส่เครื่องหมายย้อนต้น (Da capo; D.C.) เข้าไปซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยสมเหตุสมผลสักเท่าไร

2.6 *Wichtige Begebenheit (An Important Event)*

บทเพลงนี้ได้เล่าถึงภารกิจที่สำคัญ ยิ่งใหญ่และอลังการ โดยสัมผัสได้ถึงความแข็งแรง ความภาคภูมิใจที่มีอยู่ภายในบทเพลง บทเพลงได้ดำเนินโดยการใช้คอร์ดแท่ง (Block Chord) ผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงอย่างกระตือรือร้น หนักแน่น กระชับ เด็ดขาด และไม่ต่อเนื่อง (Non Legato) ด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจในภารกิจสำคัญที่ได้รับมอบหมายมา และมีสัญลักษณ์การเน้นจังหวะ (^) ที่โน้ตจังหวะหลักตลอดบทเพลงเพื่อทำให้เพลงแข็งแรงมากขึ้น

ตอน A (ห้องที่ 1–8) อยู่ในกุญแจเสียง A เมเจอร์ โดยแนวทำนองคือโน้ตที่อยู่สูงที่สุดของบทเพลง (Top Note) ในมือขวามีการใช้เสียงประสานในรูปแบบของคอร์ดแท่ง บทเพลงเริ่มจากท่อนที่มีเสียงสูงแล้วค่อยๆ ไหลลงมาอย่างสม่ำเสมอ

ตอน B (ห้องที่ 9–16) มีเครื่องหมายย้อนเกิดขึ้นทำให้ตอนเพลงนี้ เพิ่มเป็น 16 ห้อง จาก 8 ห้องด้วยกัน ซึ่งยาวกว่าตอน A เท่าตัว ในตอนเพลงนี้เริ่มห้องที่ 8 จังหวะที่ 3 โดยทำนองหลักได้ย้ายไปอยู่ในมือซ้ายหรือโน้ตตัวที่ต่ำที่สุด และเสียงประสานก็ได้สลับขึ้นไปอยู่ในแนวของมือขวา มีการเน้นความเข้มของเสียงที่ดังมาก (ff; Fortissimo) และตามด้วยการเน้นหนัก (sf; Sforzando)

มีการกลับมาของตอน A อีกครั้ง ในห้องที่ 17 ไปจบจบบทเพลง โดยเพลงนี้ต้องจบอย่างทันทีทันใด ไม่มีการชะลอเนื่องจากไม่มีการใส่สัญลักษณ์รีটারด์นโด และก่อนจะเริ่มบทเพลงถัดไปให้ผู้บรรเลงเว้นช่วงเงียบพักให้นานยิ่งขึ้น

2.7 *Träumerei (Dreaming)*

บทเพลงนี้ได้รับความนิยมที่สุดในบทเพลงชุดนี้ โดยบทเพลงต้องการจะสื่อถึงความฝันและจินตนาการขณะนอนหลับหรือเรียกได้ว่าในห้วงความฝัน เป็นบทเพลงที่มีทำนองที่ไพเราะ มีเสน่ห์นุ่มลึก ชวนฝัน เข้าถึงจิตใจที่อ่อนโยนลึกซึ้ง และความรู้สึกถึงห้วงอารมณ์ขณะฝัน

ตอน A (ห้องที่ 1–8) มีความยาว 8 ห้อง ประกอบด้วยประโยคละ 4 ห้อง อยู่ในกุญแจเสียง F เมเจอร์ ในห้องที่ 1–4 นั้นแนวทำนองหลักจะอยู่ในแนวเสียงสูงของมือขวาส่วนแนวประกอบและเสียงประสานจะอยู่ทางมือซ้าย และมีการนำเอาทำนองจากประโยคแรกมาพัฒนาเพื่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นในห้องที่ 5–8 ในช่วงแรกของบทเพลงนั้นใช้ระดับเสียงเบา (p) เพื่อสร้าง

บรรยากาศของบทเพลงให้รู้สึกเหมือนอยู่ในความฝัน การดำเนินคอร์ดส่วนใหญ่ของบทเพลงนี้จะเป็น I-V มีเครื่องหมายให้บรรเลงซ้ำ จึงทำให้ความยาวที่แท้จริงของบทเพลงตอนนี้กลายเป็น 16 ห้อง

ตอน B (ห้องที่ 9-16) มีความยาว 8 ห้อง เนื่องจากเริ่มมีการย้ายกุญแจเสียงไปยังกุญแจเสียง G ไมเนอร์ ในห้องที่ 10-12 และย้ายกุญแจเสียงไปยังกุญแจเสียง B-แฟล็ต เมเจอร์ ในห้องที่ 12 ทิศทางของทำนองมีการเคลื่อนที่ขึ้นทำให้บทเพลงมีความเคลื่อนไหวและมีเสน่ห์มากยิ่งขึ้น บทเพลงมีการเปลี่ยนกุญแจเสียงอีกครั้งในห้องที่ 14-16 ไปยังกุญแจเสียง D ไมเนอร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นกุญแจเสียงสัมพันธ์กับกุญแจเสียงหลัก

ในห้องที่ 17-24 ได้เปลี่ยนกุญแจเสียงอีกครั้ง โดยครั้งนี้เป็นการย้อนกลับมายังทำนองหลัก หรือเป็นการกลับมาอีกครั้งของตอน A

2.8 Am Kamin (By the Fireside)

บทเพลงนี้เล่าบรรยากาศของเด็กๆ ที่กำลังนั่งเล่นกันอย่างเพลิดเพลินอยู่ข้างเตาผิง และเผลอหลับไป ในบทเพลงนี้ได้ให้ความรู้สึกที่ค่อนข้างพิมพ์พำเหมือนกับว่ากำลังพิมพ์ทำอะไรบางอย่าง แล้วหลับไปอย่างไม่รู้ตัว บทเพลงนี้ให้ความรู้สึกถึงความสงบ เรียบง่าย และไม่มีสิ่งใดมารบกวนในช่วงเวลานั้น

ตอน A (ห้องที่ 1-8) อยู่ในกุญแจเสียง F เมเจอร์ ห้องที่ 1-4 ทำนองเป็นแบบประโยคคำถาม ส่วนห้องที่ 5-8 ทำนองเป็นประโยคคำตอบ

ตอน B (ห้องที่ 9-16) เป็นการนำตอน A มาพัฒนา มีการใช้เบสตัวเดิม คือโน้ต C บรรเลงซ้ำอย่างต่อเนื่องจนจบตอน เรียกได้ว่าโน้ตตัว C เป็นโน้ตค้ำ (Pedal Tone)

ตอน A' (ห้องที่ 17-24) จะมีช่วงเสียงที่ต่ำกว่าปกติ 1 ช่วงเสียง ในตอนเริ่มเพียงห้องเดียว มีการปรับเปลี่ยนช่วงท้ายของตอน A' เพื่อเป็นการจบตอนเพลง และเป็นการเตรียมตัวสำหรับช่วงหางเพลง (Coda)

ช่วงสุดท้ายเป็นช่วงหางเพลง ห้องที่ 25-33 มีลักษณะคล้ายกับการพิมพ์พำของเด็กที่กำลังเผลอหลับอยู่ข้างเตาผิงนี้ ช่วงสุดท้ายนี้เป็นการนำท่อนแรกของบทเพลงมาขยายโดยการใส่ลูกเล่นต่างๆ ในส่วนทำนองห้องที่ 25-29 มีการเพิ่มสีสันของบทเพลงโดยการใช้เสียงประสานแบบขั้นคู่ 6 และขั้นคู่ 4 ทำให้เพลงมีช่วงเสียงที่กว้างขึ้น ห้องที่ 31-33 มีการใช้คอร์ดประดับเพื่อส่งไปยังคอร์ดโดมินันท์ของบทเพลง และจบด้วยเคเดนซ์ปิดแบบสมบูรณ์ ตอนจบของบทเพลงเป็นการจบอย่างสงบ เรียบง่าย จะเห็นได้จากการใส่สัญลักษณ์ค่อยๆ เบาลง (Diminish), ริตาร์ดันโด (Ritardando) และเฟอร์มาตา (Fermata) ของผู้ประพันธ์

2.9 *Ritter vom Steckenpferd (Knight of the Hobbyhorse)*

บทเพลงนี้นำเสนอเรื่องราวของการเล่นม้าโยกของเด็กที่กำลังคิดว่าตัวเองเป็นอัศวิน และกำลังขี่ม้าจริงๆ อยู่ นั่น บทเพลงนี้ได้เน้นเรื่องของจังหวะเป็นอย่างมาก ทำนองหลักถูกนำเสนอโดยใช้จังหวะซัด (Syncopation) ทำให้รู้สึกถึงม้าโยกที่เคลื่อนไหวเข้าไปมา ผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงจังหวะอย่างสม่ำเสมอ หนักแน่น และภาคภูมิใจ ให้เหมือนบุคลิกของอัศวินที่กำลังขี่ม้าอย่างสง่างาม

ตอน A (ห้องที่ 1-8) อยู่ในกุญแจเสียง C เมเจอร์ มือขวานำเสนอทำนองหลักด้วยการใช้จังหวะซัด มีการเน้นโน้ตในจังหวะสุดท้ายของห้อง และมีโน้ตตัว G เป็นโน้ตค้ำ

ตอน B (ห้องที่ 9-16) มีความแตกต่างจากตอน A มีการย้ายช่วงเสียงลงมาโดยใช้เป็นเสียงที่ต่ำลงทำให้เสียงมีความหนาและดั่งขึ้น เริ่มมีการเปลี่ยนกุญแจเสียงไปยัง F เมเจอร์ ในห้องที่ 9 ในช่วงเสียงแนวต่ำหรือแนวเบสของมือซ้าย มีการเดินโน้ตที่ไล่บันไดเสียงแบบขาลง (Descending) ทำให้ตอน B น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ตอน A' (ห้องที่ 17-24) จะมีทำนองและโน้ตคล้ายกับตอน A เพียงแต่ได้มีการจัดเรียงใหม่ และเพิ่มความเข้มข้นมากขึ้น มีการย้ำความสำคัญของกุญแจเสียง C เมเจอร์ โดยสังเกตได้จากโน้ตตัว C ที่อยู่บนสุดของมือขวา และในแนวเบสหรือแนวเสียงต่ำที่อยู่ในมือซ้าย (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 บทเพลง *Ritter vom Steckenpferd* ตอน A (ห้องที่ 1-8)

2.10 *Fast zu ernst (Almost Too Serious)*

บทเพลงนี้พูดถึงลักษณะทางอารมณ์ที่มีความจริงจัง หรือแทบจะจริงจังจนเกินไป มีทำนองเพลงที่อึมครึม จริงจัง สุขุม จะสังเกตได้ว่าบทเพลงนี้ และบทเพลงก่อนหน้า (เบอร์ 9) เกิดจากการพัฒนาและขยายมาจากท่อนเพลงเพียง 1 ห้องด้วยกัน เป็นเทคนิคการประพันธ์ที่ซุ่มน้นหรือผู้ประพันธ์ใช้ไม่บ่อยนัก แต่กลับทำออกมาได้อย่างยอดเยี่ยม บทเพลงนี้มีลักษณะเป็นคอร์ดแตกและมีการใช้เครื่องหมายเชื่อมเสียงยาวคุมทั้งประโยคเพื่อเชื่อมโน้ตให้ต่อเนื่องกัน จะเห็นได้ว่าทำนอง

แนวบนและแนวล่างมีการเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่สวนทางกัน (Contrary Motion) และมีสัญลักษณ์ริตาร์ดันโดและเฟอร์มาตาอยู่ในตอนจบของทุกประโยค

ตอน A (ห้องที่ 1-16) อยู่ในกุญแจเสียง G-ชาร์ป ไมเนอร์ ทำนองในแนวเสียงสูงและแนวเสียงต่ำ มีการเคลื่อนทำนองสองแนวแบบสวนทางกัน ในตอน A นี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประโยค ประโยคละ 8 ห้อง (ห้องที่ 1-8 กับ ห้องที่ 9-16) โดยประโยคแรกจบประโยคด้วยกุญแจเสียงเมเจอร์ร่วม (Relative Major) ส่วนประโยคที่ 2 จบด้วยไมเนอร์โดมิแนนท์ (Minor Dominant) หรือ D-ชาร์ป ไมเนอร์

ตอน B (ห้องที่ 17-21) มีการเคลื่อนของทำนองไปในทิศทางเดียวกัน และมีการใช้เครื่องหมายดับเบิลชาร์ป (Double Sharp) เพื่อพัฒนาให้ไปอยู่ในกุญแจเสียง D-ชาร์ป เมเจอร์ หรือ เมเจอร์โดมิแนนท์ (Major Dominant) โดยตอนเพลงนี้ยังคงแบบแผนของจังหวะ (Pattern) เหมือนในตอน A

ตอน A' (ห้องที่ 22-34) เป็นการกลับเข้ามาของตอน A และตอน B

2.11 *Früchtenmachen (Frightening)*

บทเพลงนี้ได้สื่อถึงความรู้สึกหวาดกลัวของเด็กๆ มีการเปลี่ยนของทำนองและรูปแบบจังหวะอย่างกระทันหัน และมีการเสนอทำนองเดิมซ้ำหลายครั้ง

ตอน A (ห้องที่ 1-8) ทำนองหลักของบทเพลงเริ่มต้นที่มือขวาใน 4 ห้องแรก และมีความเข้มของเสียงเบามาก (pp) จากนั้นในห้องที่ 5-8 ทำนองหลักได้ย้ายลงไปอยู่ที่มือซ้าย และความเข้มของเสียงที่กำหนดไว้เป็นเบา (p) ทำให้ช่วงหลังมีความน่าสนใจมากขึ้น พบการใช้คอร์ดครึ่งเสียง ทำให้ความรู้สึกของตอนเพลงนี้เสมือนว่าเด็กๆ กำลังยองด้วยความระแวงและหวาดกลัว ตอน A นี้ดำเนินอย่างเนิบๆ ระวังระแวง ในกุญแจเสียง E ไมเนอร์ ที่สลับกับกุญแจเสียง G เมเจอร์ ซึ่งเป็นกุญแจเสียงสัมพันธ์

ตอน B (ห้องที่ 9-12) ทำนองหลักยังคงอยู่ที่มือซ้ายหรือแนวเบส มีทำนองที่ลึกลับ น่ากลัว ให้ความรู้สึกเหมือนว่าวิงหนีปีศาจอย่างเอาเป็นเอาตาย ซึ่งตอนเพลงนี้ได้มีการกำหนดให้มีความเร็วที่เพิ่มมากขึ้นด้วยคำว่า *Schneller* และมีกำหนดความเข้มของเสียงเริ่มจากเบามาก (pp) และค่อยๆ ดังขึ้น (*Crescendo*) และค่อยๆ เบาลง (*Diminuendo*) ทำให้เรื่องราวดูน่าตื่นเต้นมากขึ้น ส่วนมือขวามีจังหวะยกสั้นๆ โดยการเล่นแบบคอร์ดแท่ง

ตอน C (ห้องที่ 21-28) ในตอนเพลงนี้แบ่งออกเป็น 2 ประโยค โดยประโยคแรกมีการเล่นที่เหมือนกันของทั้งสองมือทำให้รู้สึกเต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง ความหนักแน่น มีจังหวะที่เฉียบคม และ

มีความเข้มของเสียงดัง (f) และตามด้วย (sf) และในประโยคที่สองทำนองอยู่ในมือขวาดำเนินด้วยระดับเสียงเบา (p) และมีการใช้สัญลักษณ์ริตาร์ดันโด ทำให้ประโยคนี้มีความรู้สึกถึงความเรียบง่ายอบอุ่น โดยตอน C นี้มีความแตกต่างของทั้งสองประโยคอย่างเด่นชัด และเปลี่ยนอารมณ์อย่างฉับไว มีการกลับมาอีกครั้งของตอน A ในตอนจบของบทเพลง แต่ได้มีการเปลี่ยน 2 ห้องสุดท้ายด้วยการจบเคเดนซ์ปิดแบบสมบูรณ์ เปรียบเสมือนความเงียบสงบหลังจากผ่านเรื่องราวอันน่ากลัว

2.12 *Kind im Einschlummern (Child Falling Asleep)*

บทเพลงนี้สื่อถึงการกล่อมเด็กให้นอนหลับพักผ่อน เป็นบทเพลงที่มีความประณีต อบอุ่น อ่อนโยน เปรียบเสมือนคุณยายที่นั่งอยู่บนเก้าอี้โยกไม้กำลังค่อยๆ กล่อมหลานให้นอนหลับพักผ่อน

ตอน A (ห้องที่ 1-8) อยู่ในกุญแจเสียง E ไมเนอร์ ห้องที่ 1-4 เป็นหน่วยย่อยหลักมีการล้อกันของทำนองระหว่างมือซ้าย (ตัวบนสุดจังหวะที่ 1) และมือขวาที่เข้ามาในจังหวะที่ 2 ห้องที่ 5-8 เป็นการเล่นซ้ำของ 4 ห้องแรก ในตอนเพลงนี้ให้ความรู้สึกถึงการแกว่งของเก้าอี้โยกไม้ของคุณยายที่กำลังกล่อมเด็กที่ครึ่งหลับครึ่งตื่นในนอนหลับสนิท (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 บทเพลง *Kind im Einschlummern* ตอน A (ห้องที่ 1-4)

The image shows a musical score for the first four measures of the piece 'Kind im Einschlummern'. The score is written for piano and is in E minor, 2/4 time. The right hand has a melodic line with a repeating pattern of eighth notes, and the left hand has a bass line with a similar pattern. The score is marked 'p una corda'.

ตอน B (ห้องที่ 9-16) มีการย้ายกุญแจเสียงไปยังกุญแจเสียง E เมเจอร์ เป็นกุญแจเสียงคู่ขนาน (Parallel Key) ในห้องที่ 9-12 ได้นำหน่วยย่อยมาพัฒนาต่อและมีการใช้โน้ตตัว E เป็นโน้ตเสียงค้ำ ส่วนห้อง ที่ 13-16 เป็นการบรรเลงซ้ำของทำนอง

ตอน C (ห้องที่ 17-24) สามารถแบ่งกลุ่มอย่างละ 2 ห้อง ในตอนนี้มีบุคลิกที่แตกต่างออกไป ไม่มีการบรรเลงล้อกันของหน่วยย่อยแต่มีโน้ตที่ลากเสียงยาว ซึ่งผู้บรรเลงควรจะลากให้ครบอย่างมั่นคง ในตอน C นี้ได้บรรยายถึงเด็กที่กำลังหลับสนิท

ตอน A ได้กลับมาอีกครั้งในตอนจบของบทเพลง ซึ่งในตอนจบนี้ได้มีการกำหนดสัญลักษณ์ที่ทำให้ผู้บรรเลงค่อยๆ บรรเลงช้าลง เบาลงเรื่อยๆ จบบทเพลงด้วยความเข้มเสียงเบามากๆ (ppp)

2.13 *Der Dichter spricht (The Poet Speaks)*

บทเพลงนี้เป็นผลงานการประพันธ์ลำดับสุดท้ายของชุตินเดอเซเนนเป็นบทสรูปของบทเพลงทั้ง 13 บทเพลง ตัวบทเพลงสื่อถึงบทสรูปของเรื่องในความรู้สึกและความทรงจำในวัยเด็กเปรียบเสมือนกลอนส่งท้ายที่เต็มไปด้วยอารมณ์ ความสุภาพ ความงดงาม รวมถึงความโศกเศร้าถึงช่วงเวลาแห่งความสุขในวัยเด็กเหล่านั้นไม่อาจหวนย้อนกลับมาได้อีก

ตอน A (ห้องที่ 1-8) อยู่ในกุญแจเสียง G เมเจอร์ ในตอนนี้ใช้คอร์ดแท่งโดยทำนองอยู่ในแนวบนสุดของมือขวา มีโน้ตระดับแทรกเข้ามาทั้งในมือขวาและมือซ้ายเพื่อให้บทเพลงมีความตื่นเต้นรำใจมากยิ่งขึ้น ผู้ประพันธ์ได้มีการกำหนดเครื่องหมายโยงเสียง (Tie) ที่ยาวครอบคลุม 4 ห้อง และมีสัญลักษณ์ค่อยๆ ดังขึ้น (Crescendo) เพื่อเพิ่มความต่อเนื่องให้กับบทเพลง

ตอน B (ห้องที่ 9-12) ในตอนนี้เป็นการใช้คอร์ดแตกและแทรกด้วยสัญลักษณ์ริตาร์ดันโดและเฟอร์มาตาเพื่อเพิ่มสีสันของตอนให้ทำนองที่ต่อเนื่องของคอร์ดแตก มีความตื่นเต้น ดึงดูดเหมือนการโน้มหน้าผู้ชมให้มีความรู้สึกตื่นเต้นไปกับบทเพลง

ในห้องที่ 12-13 มีการใช้โน้ตระดับที่ผู้ประพันธ์เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงได้มีอิสระในการบรรเลงในจังหวะอิสระ บรรเลงต้องบรรเลงถึงความโศกเศร้าของช่วงเวลาแห่งความสุขในวัยเด็กที่ไม่มีวันหวนกลับมา และยังเป็นจุดเชื่อมกลับเข้าไปหาทำนองแรกหรือตอน A นั่นเอง ก่อนจะจบบทเพลงนี้รวมถึงทั้งชุดนี้ผู้ประพันธ์ได้ใส่หางเพลงเข้าไปในห้องที่ 22-26 โดยคอร์ดสุดท้ายของเพลงไม่ควรจะบรรเลงเป็นคอร์ดแตกหากผู้บรรเลงสามารถบรรเลงทั้งคอร์ดนั้นพร้อมกันได้ (ตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 บทเพลง *Der Dichter spricht* ห้องที่ 12

(una corda ad libitum.)

3. บทสรุป

บทเพลงเดี่ยวเปียโนชุดคินเดอเชเนนประพันธ์โดย โรเบิร์ต ชูมันน์ นักประพันธ์และนักเปียโนชาวเยอรมันในยุคโรแมนติกได้ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1838 ประกอบไปด้วยบทเพลงเดี่ยวเปียโนขนาดเล็ก 13 บทเพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการเขียนจดหมายพุดคุยกับคนรักของเขา บทเพลงเหล่านี้มีชื่อเพลงระบุไว้เป็นภาษาเยอรมันเพื่อเป็นแนวทางในการตีความ โดยบทเพลงได้ถ่ายทอดความรู้สึกของการนึกถึงเรื่องราวความทรงจำในช่วงวัยเด็กผ่านมุมมองของผู้ใหญ่

บทเพลงที่ได้รับความนิยมที่สุดในบทประพันธ์ชุดนี้คือ บทเพลง *Träumerei* หรือ *Dreaming* (เบอร์ 7) เป็นบทเพลงที่ต้องการจะสื่อถึงความสุนทรีย์ในห้วงอารมณ์ขณะฝัน บทเพลงสามารถเข้าถึงจิตใจที่อ่อนโยนลึกซึ้งของทั้งผู้บรรเลงเองและผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *ทฤษฎีดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

———. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต, 2552.

ปานใจ จุฬาพันธุ์. *วรรณกรรมเพลงเปียโน 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

Dong, Xu. “Themes of Childhood: A Study of Robert Schumann’s Piano Music for Children.” Ph.D. diss., University of Cincinnati, 2006.

Hyun, Sook J. “Tekin. Robert Schumann’s Miniature Piano Pieces Which are Related to Literary Ideas.” Ph.D. diss., Istanbul Technical University, 2010.